

Panoramic de balet românesc contemporan

Cu câțiva ani în urmă, un mănunchi de critici muzicali, membri ai colegiului de specialitate din cadrul A.T.M., au pornit cu entuziasm la înființarea primului Panoramic național de balet. Dificultățile multiple, majoritatea aparținând organizării, unele provenind însă și din anumite inerte, au fost învinse datorită atât perseverenței acestor oameni inimoși, cât și dorinței artiștilor coregrafi de a se cunoaște mai bine, de a-și vedea strădanile transpuse pe scenă. Primele cinci ediții au avut loc la Focșani, iar ultima, cea de la finele anului 1986, și-a stabilit locul de desfășurare în Capitală. Sala Operei Române și cea a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” au devenit, timp de trei zile, locul de întâlnire al dansatorilor din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Constanța, precum și al unor specialiști veniți și din alte colțuri ale țării. Paleta stilistică a fost diversă, de la spectacolul de anvergură la miniatură, de la stilizarea folclorică la eseul filozofic, au participat mai multe generații de coregrafi — unii aflați la vîrsta senectutii, alții în plină maturitate și, firește, tineri, ce se găsesc la ora căutărilor, a promisiunilor, dar și a neîmplinirilor.

A fost, mai întii, spectacolul de referință al Mihaelei Atanasiu — **Peer Gynt**, profundă meditație asupra existenței umane, desfășurare epică de largă deschidere culturală. Soliștii și ansamblul Operei bucureștene marchează unul dintre marile lor succese. Ștefan Bănică atinge aici, probabil, apogeul carierei sale de pînă acum. Sensibil și profund, sarcastic și gingaș, personajul său este cameleon în expresie și mișcare. Îl urmează îndeaproape Cristina Teodorescu, cu farmecu-i inefabil,

Florin Brîndușe și Adrian Gheorghiu, personalități conturate. Revelația spectacolului o constituie tînăra balerină Beatrice Matei-Bleont, care, în rolul Mamei, realizează o adevărată creație. Este, desigur, meritul Mihaelei Atanasiu de a fi văzut în ea o posibilă interpretă a acestui rol de amploare. Forța trăirii scenice se înfiltează aici cu argumentul tehnicii bine stăpînite.

Tot pe scena Operei a putut fi vizionat dipticul alcătuit din **Bufonul** de Prokofiev și **Nunta însingerată** după Federico Garcia Lorca, spectacol în care Ioan Tugearu devine autor total — regizor, coregraf, libretist și interpret. Montarea pare să dea viață însăși reprezentării emblematice a teatrului — o mască rizind (**Bufonul**) și alta plîngînd (**Nunta însingerată**). În prima, burlescul, comicul situațiilor, inteligența populară sînt racordate firesc la muzica lui Prokofiev. Decorul lui Roland Laub „joacă” odată cu personajele. Acestea gravitează în jurul Bufonului — sprintar, inteligent, colorat. Gheorghe Angheluş dă măsura întregului său talent, probat în atîtea alte rînduri. În plus, intuim o maturizare a artistului, o decantare a mijloacelor de expresie, ce transcende talentul natural și performanțele tehnice. Cu acest prilej a debutat cu succes Rose Marie Both în Soția Bufonului, alcătuiind, împreună cu Gheorghe Angheluş, un cuplu pitoresc. De data aceasta, surpriza o constituie Tiberiu Almostino, care, în ciuda tinereții sale, creionează un rol de compoziție ce-i atestă și un remarcabil talent actoricesc. Talent ce pare propriu generației sale tinere, care, în **Nunta însingerată**, deține majoritatea rolurilor principale. Din nou, se remarcă Beatrice Matei-Bleont, alături de

Bontice Matei-Bleont și Ștefan Bănică în Peer Gynt

Ioan Tugearu și Aglaia Gheorghe în Nuntă însingurată

Gheorghe Angheluş, protagonistul baletului Bufonul, alături de Viorica Ene

Cristina Teodorescu și Viorel Berinde. În fruntea lor, Madeleine Vasilescu impresionează prin forța trăirii lăuntrice; împietrită de durere, o siluetă înșingurată, pare un semn al tragicului redus la esență. Balerinul Ioan Tugearu îi însoțește cu succes pe cei mai tineri, potențându-le, prin marele său talent, evoluțiile.

Vorbeam la început de varietatea tematică și stilistică a lucrărilor prezentate în cadrul Panoramicului de balet. O dovadă elocventă a fost evoluția ansamblului „Columna” (îndrumător și coregraf, Vera Proca Ciortea). Formele de balet multiple, ingenioase, inspirate din folclorul nostru, dar stilizate până la semn, o asimilare pilduitoare, în dans, a spiritualetății românești — iată ce am desprins din lucrări ca *Vise, Ritmuri* sau *Miorița* (fragmente). Așa cum spunea la dezbaterca finală Ioan Tugearu, „Vera Proca-Ciortea aruncă, elegant, o mânășă tuturor celorlalți coregrafi, întru păstrarea tezaurului românesc, întru pătrunderea sa tot mai profundă, exprimată la înalte cote valorice”.

Un moment de elevație artistică în cadrul Panoramicului a fost Mozaicul imaginat de Adrian Mureșan de la Opera Română din Cluj-Napoca. O suită de numere coregrafice ce par dispartate se încheagă încet în mintea spectatorului, pentru a fi decodificate în *Septentrion*, dansat pe muzica lui Marius Constant. Diversele modalități de exprimare, uneori poate eclectice, dar mereu argumentate cultural, poartă o marcă de intelectualitate și de rigoare. Nu putem omite numele unor interpreți ca Lidia Tulbure, Anca Opreș, Marius Toda, Ioan Coșeriu, Mihaela Mureșan, care au slujit cu talentul lor demersul coregrafului.

Un alt mod de a privi folclorul, îmbinând citatul cu prelucrarea într-o viziune integratoare, ne-a oferit coregraful timișorean Ștefan Gheorghe, în câteva fragmente din ampla lucrare *Miorița*. Din păcate, momentele, reduse ca durată, nu ne-au permis o viziune de ansamblu. Dar acuratețea în exprimarea ideii, cât și interpretarea excepțională a balerinelor Rodica Murgu, Ilie Filip, Ioan Gîrba și Sorin Bănică ne îndeamnă la o viziune integrallă.

Balada lui Rică, inspirată de poezia lui Miron Radu Paraschivescu și de muzica lui Laurențiu Profeta, a suscitat cele mai multe controverse. Coregrafa Anca Tudor de la Teatrul liric din Constanța a debutat la o ediție anterioară a Panoramicului de balet, cariera ei fiind deci legată de această manifestare de interes național. **Balada...** este o tentativă îndrăzneată; principala dificultate constă în realizarea atmosferei, a pitorescului, a lumii către care trimite subiectul. Versu-

rile și muzica sînt, desigur, repere ajutoare, dar ele stabilesc totodată nivelul exigențelor. Fiecare dintre noi are o imagine personală despre Rică, pe care ar dori-o transpusă pe scenă. Anca Tudor sfidează așteptările comode, Rică apărînd mai degrabă oglindit în celelalte personaje decît ca o prezență. Reușitele plastice sînt notabile (să remarcăm aportul balerinei Rodica Uretu), dar lucrul migălos, cel de caracterizare și individualizare a fiecărui personaj, urmează să fie concretizat.

Alexa Mezincescu reprezintă azi o valoare exponențială a generației mature de coregrafi; spectacolele ei de pe scena Operei, esurile coregrafice din sălile muzecelor o impun ca pe o artistă care gîndește în imagini. Cele două fragmente din *Medeea*, cu care a participat la Panoramic, confirmă aceasta. Tragismul subiectului transcende mișcarea, o înobilează. Am lăsat special la urră creația lui Sergiu Anghel *Chemarea copiilor-minune*, pe muzica lui Pink Floyd, reprezentativă pentru principala caracteristică a acestei ediții a Panoramicului: teatralizarea baletului, transformarea semnului coregrafic în semn teatral-coregrafic. Deveniți personaje, dansatorii compun o lume a lor, în care confruntarea este sursă a acțiunii, viața pulsînd adevărat în zone unde, pînă nu demult, era doar mimată. Grupul *Contemp* atinge aici adevărate performanțe. Regizorul Sergiu Anghel lucrează ca un bijutier cu fiecare interpret în parte. Un gest sau o clipă de încremenire conțin o întreagă gamă de sentimente, sinteza unei mentalități. Impactul cu publicul s-a produs instantaneu. Liliiana Tudor realizează momente de neuitat. Cu tot atîta talent și credință evoluează Adina Cezar și Ortansa Niculescu. Și de data aceasta, o surpriză, aceea a excepționalului nostru contrabasist Ovidiu Bădilă, devenit, la rîndu-i, alături de instrumentul său, actor, remarcabil îndrumat de același regizor coregraf. Mesajul nobil al piesei, subtil enunțat — nevoia reînnoierii la valorile perene ale artei, ale culturii, ca acestea să fie sădite în sufletul tinerilor — se receptează integral tocmai datorită modalității de exprimare. Iar cînd un gînditor al artei coregrafice de talia lui Gabriel Negry (ce ne-a dăruit de curînd o carte antologică, „Memoria dansului”) afirmă, la olocviul final, că „prin această lucrare a lui Sergiu Anghel se intră în noua școală românească de balet”, înseamnă că dansul cult se află la noi într-o vizibilă evoluție, ce se cere urmărită și susținută permanent.

Forțe sînt destule, idei de asemenea. O artă străveche reînflorște.

Cristian MIHAILESCU